

Nye veje til arbejde

– Hjælp til sindslidende
og andre udsatte grupper

Regeringen
Marts 2006

Nye veje til arbejde

– Hjælp til sindslidende
og andre udsatte grupper

Regeringen
Marts 2006

Nye veje til arbejde

– Hjælp til sindslidende og andre udsatte grupper

Grafisk produktion: Kailow Graphic

ISBN (tryk) 87-90962-95-8

ISBN (web) 87-90962-96-6

Web: www.bm.dk

Udgivet i marts 2006

Beskæftigelsesministeriet

Ved Stranden 8

1061 København K

Telefon 3392 5900

Fax 3312 1378

og

Socialministeriet

Holmens Kanal 22

1060 København K

Telefon 3392 9300

Fax 3393 2518

Forord

Vi ønsker et samfund, hvor alle får en chance. Et samfund, som hænger godt sammen, og et samfund uden store økonomiske og sociale skel.

Regeringen vil skabe rammer for vækst og fremdrift, så vi har råd til ordentlig velfærd og til at hjælpe de svageste, som falder igennem.

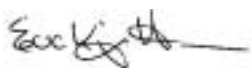
Sindslidende og andre udsatte grupper har behov for særlig hjælp til at få et meningsfyldt liv – helst et liv med arbejde. Det at have et arbejde har nemlig stor betydning for det enkelte menneske. Det giver frihed til at tilrettelægge sin hverdag. Og det giver trygge rammer for tilværelsen.

Vi anerkender ikke den holdning, at alle sociale problemer skal være løst, før man kan begynde at vende blikket mod et arbejde. Vi ved, at selv den mindste tilknytning til arbejdsmarkedet kan være med til at vende en negativ social spiral. Oplevelsen af at bidrage aktivt og oplevelsen af, at man betyder noget for andre, er ofte lige præcis det, der skal til, for at få mennesker i gang igen.

Derfor er et liv med arbejde – enten på fuld tid eller deltid – et vigtigt pejlemærke for regeringens indsats for de udsatte grupper.

Det gælder også de 14 initiativer, som vi præsenterer i denne pjece. De sikrer, at sindslidende og andre udsatte får hjælp til at komme ud på en arbejdsplads, og hjælpen er skræddersyet til at overkomme de problemer – både personlige og praktiske – de trækkes med.

Vi håber, at Folketingets partier vil være med til at bakke op om initiativerne.

Socialminister
Eva Kjer Hansen

Beskæftigelsesminister
Claus Hjort Frederiksen

Det vil regeringen:

Kort og godt om initiativerne for sindslidende og andre udsatte grupper

Regeringen sætter øget fokus på sindslidende og andre udsatte grupper, som modtager kontanthjælp. Det sker med 14 målrettede initiativer, som skal hjælpe disse grupper ind på arbejdsmarkedet eller i uddannelse. De har brug for en særlig hjælp til at finde den vej, der kan bringe dem tættere på arbejdsmarkedet. Hjælpen handler overordnet om:

- At styrke den enkeltes personlige, faglige og sociale kompetencer, så sindslidende og andre udsatte grupper kan klare sig på arbejdsmarkedet eller i uddannelsessystemet.
- At sikre den nødvendige hjælp og opbakning på arbejdspladsen, så sindslidende og andre udsatte grupper får en chance og kan fastholdes på arbejdspladsen.
- At forbedre og målrette den offentlige indsats, så flere sindslidende og andre udsatte grupper får lige netop det tilbud og den hjælp, der kan få dem tættere på arbejdsmarkedet eller i uddannelse.

Målet med initiativerne er, at flere sindslidende og andre udsatte grupper får en meningsfuld tilværelse med arbejde. Ikke nødvendigvis på fuld tid – men det er heller ikke det afgørende. Det afgørende er, at de, der overhovedet kan, får mulighed for et liv med arbejde.

Udfordringerne

Selvom det går godt i Danmark, og ledigheden er rekordlav, så er der fortsat mennesker, som lever på kanten af arbejdsmarkedet. Det er et stort problem, som regeringen vil gøre noget mere ved. Det er et problem:

- Fordi det handler om menneskelig værdighed: Enhver, der overhovedet kan, skal have mulighed for at deltage i fællesskabet og sørge for sig selv og sine.
- Fordi det går i arv: Alt for mange børn vokser op i familier, der aldrig har kendt til andet end arbejdsløshed og social udstødelse. Konsekvenserne kender vi. Børnene ender ofte i samme situation.
- Fordi vi har brug for arbejdskraften for at kunne bevare og udvikle vores velfærdssamfund.

Selv en lille tilknytning til arbejdsmarkedet er bedre end slet ingen. Derfor er det så vigtigt, at flest mulig får en uddannelse og at alle, der kan, får mulighed for et liv med arbejde. Ikke kun på grund af uddannelsen og arbejdet i sig selv. Men på grund af alle de sidegevinster en uddannelse og et arbejde fører med sig: Værdighed, kollegialt og socialt samvær og noget at stå op til.

For at hjælpe flere til et liv med arbejde søsætter Beskæftigelsesministeriet og Socialministeriet 14 initiativer, som skal hjælpe sindslidende og andre udsatte grupper ind på arbejdsmarkedet eller i uddannelse. Otte af disse initiativer er specielt rettet mod sindslidende.

Det handler om at skræddersy indsatsen til den enkelte uanset hvilket problem, der kæmpes med. Det handler om at give hjælp til at opbygge de personlige, sociale og faglige kompetencer, der er nødvendige for at klare sig på arbejdsmarkedet. Det handler om at skabe tilstrækkelig "plads" på den enkeltes arbejdsplads. Og det handler om, at sagsbehandlere, kommuner, AF og de kommende jobcentre er klædt så godt på, at de kan tilbyde en målrettet indsats, der tager udgangspunkt i de særlige behov, som sindslidende og udsatte grupper har.

Initiativerne er også en opfølgning på konferencen "Personer på kanten af arbejdsmarkedet", som beskæftigelsesministeren og socialministeren holdt i 2005.

Hvem er initiativerne til gavn for?

Initiativerne er målrettet personer på kanten af arbejdsmarkedet. Det drejer sig om sindslidende og mennesker, som har så store sociale og personlige problemer, at de ikke kan klare et almindeligt job.

En del blandt de sindslidende og de udsatte grupper har været på offentlig forsørgelse, typisk kontanthjælp, meget længe. Det drejer sig i alt ca. 25.000 mennesker, herunder ca. 4.500 sindslidende. De står meget svagt – både med hensyn til almene kvalifikationer og særligt med hensyn til personlige, sociale og psykiske problemer:

- Næsten halvdelen har mangelfulde sociale kompetencer eller psykisk skrøbelighed. Det kan være mennesker, som har en truende adfærd, eller mennesker, der opfattes som ”mærkelige” eller ”underlige” af andre.
- Mange mangler et socialt netværk. Et socialt netværk er ofte vejen tilbage til arbejdsmarkedet – specielt for de mennesker, der ikke har en uddannelse.

Der er stor bevægelse ind og ud af gruppen. Hvert år kommer omkring hver tiende i arbejde eller tættere på arbejdsmarkedet. Det bekræfter kun, at målrettet hjælp gør det muligt at give flere en tilknytning til arbejdsmarkedet.

Otte initiativer er målrettet sindslidende, som er på kontanthjælp. Sindslidende har ofte svært ved at komme ind på arbejdsmarkedet. Det kan være svært at ”sælge sig selv” overbevisende til en arbejdsgiver, når selvtilliden og selvværdet er i bund. Det kan være mere end svært at begå sig i fællesskabet på en arbejdsplads, når sindet fyldes med angst ved selv små forandringer og udfordringer. Her er der brug for personlig støtte til at overvinde angsten og usikkerheden. Den hjælp, de sindslidende får tilbudt i dag, er ikke altid nok til at hjælpe dem det sidste skridt ind på arbejdsmarkedet.

Seks initiativer er målrettet de mennesker, som har så store sociale og personlige problemer, at de ikke kan klare et almindeligt job. Der er ofte tale om mennesker, som har været på kontanthjælp meget længe, men som ikke er berettiget til førtidspension eller et fleksjob.

Initiativer

De 14 initiativer skal hjælpe sindslidende og andre udsatte grupper ind på eller tættere på arbejdsmarkedet. Det handler om at hjælpe den enkelte, så han eller hun bliver bedre rustet til at klare sig på arbejdsmarkedet eller i uddannelsessystemet, uanset hvilket problem, der kæmpes med. Der er brug for en bred indsats. Derfor igangsætter regeringen nye initiativer, som er:

- Rettet mod den enkelte. Fordi sindslidende og andre udsatte grupper ofte har brug for hjælp til at få opbygget de personlige, faglige og sociale kompetencer, der er nødvendige for at klare et arbejde.
- Rettet mod arbejdspladsen. Fordi virksomheder kan have brug for en særlig hjælp, når de skal indsluse sindslidende og andre udsatte grupper på arbejdspladsen. Men også fordi medarbejdere, som står over for en kollega med for eksempel en sindslidelse, kan have brug for råd og vejledning.
- Rettet mod den offentlige indsats. Fordi sindslidende og andre udsatte grupper har brug for en helt særlig hjælp. Derfor er der brug for initiativer, som sikrer, at den offentlige indsats bliver mere målrettet den enkeltes behov, så flere sindslidende og andre udsatte grupper får lige netop det tilbud og den hjælp, der får dem tættere på arbejdsmarkedet.

Oversigt over de 14 initiativer

	Sindslidende	Udsatte grupper
Initiativer rettet mod den enkelte	Personlig assistance	Virksomhedscentre
	Landsdækkende aktivitetstilbud	Social mentor
	Efteruddannelsesprojekt	
Initiativer rettet mod arbejdspladsen	Støtte til kolleger	Praktiske guidelines til virksomheder
	Erfaringsudveksling om projekter for sindslidende på arbejde	Tilskud til revalidenders elevløn
Initiativer rettet mod den offentlige indsats	Nyt partnerskab for at få sindslidende i arbejde	Praktiske guidelines til jobcentre
	Nyt landsdækkende netværk	Fokus på kommuner med en særlig indsats for udsatte grupper
	Opkvalificering af sagsbehandlere	

Fem initiativer rettet mod den enkelte

1. Personlig assistance

Sindslidende og personer med psykisk handicap kan få en personlig assistent på arbejdet, som kan hjælpe dem med for eksempel at strukturere arbejdet eller få den sociale kontakt til kollegerne til at fungere.

2. Landsdækkende aktivitetstilbud for sindslidende

Private aktører skal have støtte til at etablere aktivitetstilbud, som opbygger sindslidendes kompetencer, så de får et bedre fundament for hverdagen og dermed mulighed for at komme i arbejde.

3. Efteruddannelsesprojekt for sindslidende

Sindslidende med en uddannelse inden for et bestemt fagområde kan komme

igennem et særligt efteruddannelsesforløb, som i sidste ende skal sikre, at de kan få et arbejde inden for deres fagområde.

4. Virksomhedscentre – en vej ind på arbejdsmarkedet

Som en ny mulighed for udsatte grupper oprettes særlige centre på virksomheder, hvor udsatte grupper kan arbejde. Centrene oprettes af virksomhederne efter aftale med kommunen, og det er virksomhederne selv, der har ansvaret for den daglige drift.

5. Social mentor for udsatte grupper

Mennesker med store personlige eller sociale problemer kan få en social mentor, som kan hjælpe dem med at tage kontakt til læger, banken eller sagsbehandleren. Den sociale mentor tager sig kun af sociale og personlige forhold.

Fire initiativer rettet mod arbejdspladsen

6. Støtte til kolleger

Kolleger til sindslidende kan få tilbudt et undervisningsforløb, så de er forberedte på at tackle de forskellige situationer, der kan opstå med en sindslidende som kollega.

7. Erfaringsudveksling om projekter for sindslidende på arbejde

De projekter, der er specielt gode til at få sindslidende i arbejde og øge livskvaliteten hos de sindslidende, kan søge om midler til at formidle og udbrede kendskabet til deres viden og deres erfaringer til andre, der også arbejder med sindslidende.

8. Praktiske guidelines til virksomhederne

Der skal udarbejdes praktiske guidelines til virksomhederne, så de opnår større viden om, hvordan udsatte grupper kan indsluses på arbejdspladsen.

9. Tilskud til revalidenders elevløn

Der skal etableres en ordning, så arbejdsgiveren kan få tilskud til lønnen i et praktikforhold, hvis eleven kun kan yde en meget begrænset arbejdsindsats, fordi han eller hun har store psykiske, fysiske eller sociale problemer, og hvis eleven har fået bevilget revalidering til uddannelsen.

Fem initiativer rettet mod den offentlige indsats

10. Nyt partnerskab for at få sindslidende i arbejde

Som et forsøg skal det afprøves, om et partnerskab mellem kommunen og lokale interessenter – for eksempel lokale virksomheder og lokale frivillige organisationer – kan forbedre indsatsen for at få sindslidende i arbejde.

11. Bedre vejledning og opkvalificering af sagsbehandlere

De kommunale sagsbehandlere skal vejledes og opkvalificeres, så de får større indblik i de sindslidendes problemer, og dermed nemmere kan tilbyde disse mennesker den helt rigtige hjælp.

12. Et nyt landsdækkende netværk på beskæftigelsesområdet

Der skal etableres et landsdækkende netværk, som skal bestå af allerede kendte institutioner og organisationer. Netværket skal hjælpe sagsbehandlerne i kommunerne og de kommende jobcentre med at få tilstrækkelig viden om sindslidende og mennesker med et handicap.

13. Praktiske guidelines til jobcentre

Der skal udarbejdes praktiske guidelines til de kommende jobcentre, så sagsbehandlerne kan opnå større viden om, hvordan udsatte grupper kan indsluses på arbejdspladsen eller i uddannelse.

14. Fokus på kommuner der gør en særlig indsats

Der skal sættes fokus på de kommuner, der gør en særlig indsats for at få sindslidende og andre udsatte grupper i arbejde. Best practise og de levedygtige ideer skal opfanges og udbredes til andre kommuner.

Bilag – Mere om de 14 initiativer

1. Personlig assistance

Sindslidende og personer med psykisk handicap kan have svært ved at få og klare et arbejde, fordi de for eksempel har problemer med at strukturere arbejdet eller ikke kan få den sociale kontakt til kollegerne til at fungere. Derfor skal der være mulighed for at få hjælp til disse situationer. Det sker ved at etablere tilbud om en personlig assistent på arbejde, som kan hjælpe den enkelte nogle timer om ugen i forhold til opgaver, som kan være svære at håndtere selv.

Assistance til jobbet

Den personlige assistent skal bruges på arbejdspladsen. Behovet for bistand afhænger af den enkeltes problemer med at klare arbejdet. Den personlige assistent skal hjælpe i forhold til situationer, som den enkelte har svært ved at klare. Det kan dreje sig om:

- Problemer med at overskue arbejdsprocesserne
- Problemer med at strukturere arbejdet
- Problemer med hukommelse, opmærksomhed og koncentration
- Problemer med selvindsigt og social adfærd
- Problemer med at indgå i et socialt fællesskab, især hvis der er tale om mange personer.

Assistenten er oftest en kollega, og assistenten kan hjælpe den enkelte nogle timer om ugen.

Flere får mulighed for et aktivt arbejdsliv

Sindslidende og personer med psykisk handicap repræsenterer en gruppe af mennesker, der har ressourcer at bidrage med i forhold til arbejdsmarkedet. Og som gerne vil bruges på arbejdsmarkedet. Men for nogle kan det imidlertid være svært at få og bevare et arbejde, hvis der ikke bliver kompenseret for et psykisk handicap i en arbejdssituation.

En personlig assistent forbedrer derfor mulighederne for at fastholde og integrere sindslidende og andre personer med et psykisk handicap på arbejdsmarkedet.

Når ordningen træder i kraft skønnes det, at mellem 300-400 personer med et psykisk handicap vil få en personlig assistent på arbejde. Udover sindslidende drejer det sig om personer med blandt andet ADHD (tidligere kaldet DAMP), erhvervede hjerneskader eller udviklingshæmmede. De kan få tilknyttet en personlig assistent, hvis de er ansat på almindelig vilkår, i et fleksjob eller er førtidspensionist og ansat med et løntilskud.

Personer med et fysisk og psykisk handicap ligestilles

I dag er der mulighed for at bevillige personlig assistance til personer, der har et fysisk handicap. Med initiativet sikres det dermed, at personer med et psykisk handicap ligestilles med personer med et fysisk handicap.

Forsøgsprojekt har gode erfaringer

Initiativet bygger på erfaringer fra forsøgsprojektet ”Støtteperson til handicappede i erhverv”, der er gennemført i fire AF-regioner, og hvor De Samvirkende Invalideorganisationer (DSI) har været projektleder.

I projektet har det været afprøvet, hvordan personer med et psykisk handicap har kunnet opnå eller fastholde beskæftigelse ved, at de fik tilknyttet en personlig assistent.

Forsøget viser, at det er muligt at fastholde personer med et psykisk handicap på arbejdsmarkedet og få flere i arbejde, hvis der er tilknyttet en personlig assistent nogle timer om ugen.

Forsøget blev evalueret i efteråret 2005, og evalueringsrapporten kan læses på: www.handicap.dk/projekter/stotteperson.

På www.handicap.dk/projekter/stotteperson/eksempler er der tre videofortællinger fra projektet. Her fortæller tre personer med handicap og deres personlige assistenter om deres job.

Kontaktpersoner

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til kontorchef Jens Hørby Jørgensen, Arbejdsmarkedsstyrelsen på tlf. 35 28 85 45.

Nærmere oplysninger om konkrete situationer, hvor en personlig assistent kan være med til at sikre, at en person med handicap kommer i arbejde, kan fås ved henvendelse til formand for De Samvirkende Invalideorganisationer, Stig Langvad, på tlf. 36 75 17 77 eller 86 12 38 40.

Eksempel

Jacob er uddannet lærer og underviser på en uddannelsesinstitution. Jacob har pådraget sig en angstneurose på grund af stress. Det bevirker, at Jacob har svært ved at klare alle de arbejdsfunktioner, der er relateret til det at undervise. På den ene side kan Jacob sagtens undervise, men på den anden side har han svært ved helt at overskue undervisningen, idet han har svært ved at planlægge og tilrettelægge sin undervisning.

En personlig assistent vil her kunne assistere Jacob med de arbejdsfunktioner, som han har svært ved at udføre. Det er Jacob og arbejdspladsen opmærksomme på. De har sammen talt om, at Jacobs gode kollega gennem mange år, vil være den rette til at assistere Jacob nogle få timer om ugen. Disse timer skal bruges til, at Jacob sammen med sin kollega taler om, hvordan Jacob skal planlægge og tilrette sin undervisning. Jacob kontakter derfor Arbejdsformidlingen for at høre nærmere om mulighederne for at få en personlig assistent.

Medarbejderen på Arbejdsformidlingen drøfter sammen med Jacob, hvad han har behov for, og Arbejdsformidlingen bevilliger Jacob fem timers personlig assistance om ugen. Ved hjælp af den personlige assistent kan Jacob fastholde sit job og arbejde på fuld tid.

2. Landsdækkende aktivitetstilbud for sindslidende

Sindslidende har ofte svært ved at opbygge de personlige, faglige og sociale kompetencer, der er nødvendige for at klare sig på arbejdsmarkedet eller i uddannelsessystemet. Derfor skal der oprettes en pulje, hvor kommuner i samarbejde med private aktører kan søge støtte til at etablere og drive særlige aktivitetstilbud til sindslidende.

Aktivitetstilbuddene skal opbygge personlige, faglige og sociale kompetencer hos den sindslidende. Det skal skabe et godt fundament for hverdagen og forbedre muligheden for, at den sindslidende kan komme i arbejde.

De særlige aktivitetstilbud skal tage udgangspunkt i den enkeltes egne ressourcer. Indsatsen skal forankres hos en privat aktør, der skal skabe rammerne for at opbygge de sindslidendes kompetencer. Den private aktør skal også formidle kontakten til kommunen, og sammen med kommunen skabe kontakt til de virksomheder, hvor der på længere sigt kan etableres beskæftigelsestilbud.

Et bedre og mere aktivt liv

Sindslidende har ofte brug for særlig støtte til at finde og bruge deres kompetencer og ressourcer. Det gælder ikke mindst unge sindslidende, der kan have haft en svær start på livet. Et aktivitets- og beskæftigelsesrettet tilbud kan danne rammerne for en sådan støtte. Ofte vil fællesskabet med andre sindslidende og en målrettet opbakning være lige det skub, der skal til, for at den enkelte kan komme videre. I første omgang ved at deltage i tilbuddets aktiviteter. I anden omgang ved at blive tilknyttet en arbejdsplads, der forstår de særlige muligheder og problematikker, der ligger i at have en medarbejder med en sindslidelse.

Initiativet bygger på gode erfaringer

Inspirationen til initiativet er hentet fra Fountain House-konceptet. Fountain House fungerer som en klub, hvor medlemmerne kan komme og finde tryghed blandt ligesindede med henblik på gradvist at kunne fungere i forskellige arbejdssituationer.

De eksisterende Fountain House har driftsoverenskomst og aftaler om særligt tilrettelagte arbejdsmarkedsforløb med en kommune, og har gode kontakter til en række virksomheder. Fountain House har gode erfaringer med at hjælpe sindslidende til en bedre og mere aktiv tilværelse.

Kontaktpersoner

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til kontorchef Mikael Lynnerup Kristensen, Socialministeriet, på tlf. 33 92 46 10, eller pressesekretær Søren Gregersen, Socialministeriet, på tlf. 33 92 47 49.

3. Efteruddannelsesprojekt for sindslidende

Sindslidende vil ofte have svært at vende tilbage til arbejdsmarkedet efter en sygdomsperiode. De kan have brug for særlig støtte, både til at styrke deres faglige kvalifikationer og til at ruste sig personligt til at vende tilbage til arbejdsmarkedet. Derfor er der brug for mere målrettede og bedre uddannelsesmuligheder for de sindslidende.

Et efteruddannelsesprojekt for personer med en psykisk sygdom, som har en uddannelse inden for psykiatrien, har allerede været gennemført i nogle år i forskellige amter. Det drejer sig om projektet ”Medarbejder med brugererfaring” (MB-projektet), der startede i Uddannelsesafdelingen, Psykiatrien i Århus Amt for ca. fem år siden.

Som et forsøg oprettes et efteruddannelsesprojekt inden for et andet fagområde. Det vil følge de samme metoder. Efteruddannelsen skal dels genopfriske de sindslidendes faglige kvalifikationer, dels ruste dem personligt til at klare et arbejde inden for deres fagområde.

Efteruddannelsesforløbet skal være tilrettelagt, så det passer til sindslidende. Gennem uddannelsesforløbet skal sindslidende lære at passe bedre på sig selv, så de kan leve med deres psykiske sygdom, og dermed blive bedre rustet til et liv på arbejdsmarkedet. Derfor skal der også være et konkret job inden for det fagområde, som uddannelsen leder frem mod. Målgruppen rekrutteres ved, at de reflekterer på en jobannonce og derefter melder sig til uddannelsen

Mens de gennemgår uddannelsesforløbet får de massiv støtte fra projektmedarbejdere, der kommer dels fra psykiatrien, dels fra jobcentre.

Flere får mulighed for et aktivt liv

Formålet med initiativet er gennem et efteruddannelsesforløb, at genansætte mennesker med en sindslidelse på deres tidligere arbejdsområde. Det er en slags recirculation af fagligt uddannede, som med efteruddannelsen får den nyeste viden på området.

Erfaringerne fra projektet er, at de sindslidende ud over at tilegne sig nye og genopfriske deres faglige kompetencer også drager stort udbytte af at deltage i undervisningsforløbet sammen med andre. De sindslidende lærer at kende deres egne grænser, så de bedre kan tage vare på sig selv.

Projektet har gode erfaringer med at tage udgangspunkt i det enkelte menneske og ikke i sygdommen. Men også ved at tage fat på de positive ting, og derved vende kursisternes tankegange i positiv retning. Det giver robusthed.

Kontaktpersoner

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til kontorchef Mikael Lynnerup Kristensen, Socialministeriet, på tlf. 33 92 46 10, eller pressesekretær Søren Gregersen, Socialministeriet, på tlf. 33 92 47 49.

4. Virksomhedscentre

Den mest direkte vej ud af offentlig forsørgelse er via en rigtig arbejdsplads. Derfor er virksomhedscentre en banebryder for personer på kanten af arbejdsmarkedet. Der er tale om et tilbud, der både opbygger sociale kompetencer og har et jobrettet perspektiv – direkte til en ”rigtig” virksomhed.

Over hele landet skal der oprettes virksomhedscentre. Centrene oprettes af virksomheden efter aftale med kommunen, og virksomheden har ansvaret for den daglige drift. Virksomhederne udbetaler ikke løn til medarbejderne i virksomhedscentre. De modtager fortsat kontanthjælp eller anden offentlig forsørgelse, som de også modtog, inden de blev tilknyttet centret. Der er ikke tale om et tidsbegrænset tilbud. Nogle vil være tilknyttet centeret midlertidigt, mens andre vil have en relativ permanent tilknytning.

Et tilbud til udsatte grupper

Der findes i dag mennesker på kontanthjælp, som er meget langt fra arbejdsmarkedet. Der er ofte tale om personer med ingen eller meget sparsom erhvervs erfaring, og som har eller har haft ”et hårdt liv”.

De kan have svært ved overhovedet at være på en arbejdsplads. Nogle er ustabile og har svært ved at fungere blandt andre mennesker. Derfor kan kommunerne have svært ved at finde et relevant tilbud til dem. De kan ikke umiddelbart indpasses på almindelige arbejdspladser, når kommunerne anvender de kendte støtteordninger og tilskud.

Initiativet bygger på gode erfaringer

Der findes allerede meget gode erfaringer fra lignende indslusningsforløb, for eksempel fra virksomheden Bombardier i Randers.

Der igangsættes et forsøgsprojekt, så virksomhedscentre hurtigt bliver oprettet. Dertil afsættes en pulje, hvor interesserede virksomheder/kommuner kan søge midler til at oprette virksomhedscentre. Der sigtes mod at oprette 500-1.000 pladser overalt i landet.

Fakta om virksomhedscentre

Et virksomhedscenter oprettes på almindelige offentlige og private virksomheder og skal integreres i opgaveløsningen på helt normale arbejdspladser. Der kan være tale om en privat produktionsvirksomhed, privat servicevirksomhed, offentlige virksomheder, en skole, et sygehus mv. Som udgangspunkt tænkes der primært på større private eller offentlige virksomheder, hvor der findes et bredt spektrum af praktiske opgaver, som kan løses af deltagerne.

Centret skal have en virkelig og direkte tilknytning til virksomheden, så den kultur og de normer, der er på virksomheden, også bliver en del af virksomhedscentret.

Centret består af en gruppe ledige for eksempel 4-12 personer, og der er tilknyttet en eller flere støttepersoner.

Centret oprettes af virksomheden efter aftale med kommunen. Det er virksomheden, der har ansvaret for centrets daglige drift.

Virksomhedscentre kan etableres indenfor den eksisterende lovgivning og finansieres inden for den eksisterende finansieringsmodel i kommunerne.

Kommunen finansierer centret, herunder lønudgifterne til lederen af virksomhedscentret/støtteperson og øvrige driftsudgifter. Det er også kommunen, som henviser kontanthjælpsmodtagere m.fl. til centret. Kommunen er forpligtet til at have et "støtteberedskab" til virksomheden og til de personer, der bliver henvist til centret.

Kontaktpersoner

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til kontorchef Jens Hørby Jørgensen, Arbejdsmarkedsstyrelsen, på tlf. 35 28 85 45, eller fællestillidsrepræsentant John Falbe Hansen, Trevira Neckelmann A/S, på tlf. 89 22 33 33 eller mail: john.falbe.hansen@neckelmann.dk.

Eksempel

Virksomheden Trevira Neckelmann A/S producerer syntetisk garn til auto-industrien og beskæftiger ca. 550 medarbejdere. Trevira etablerede i 2002 en sideproduktion – et optræningssted for personer på kontanthjælp eller sygedagpenge.

Sideproduktionen er etableret som et pindevognsværksted, et værksted til at renovere de pindevogne, som bruges i produktionen til at transportere garnruller på.

Der er plads til fire personer ad gangen i pindevognsværkstedet. Der starter løbende nye personer.

Arbejdet består i at renovere ødelagte pindevogne. Det sker primært ved svejsning og sprøjtemaling. Det er aftalt, at værkstedet også kan løse andre opgaver, og at egnede medarbejdere kan udlånes til andre afdelinger i virksomheden.

Lederen af værkstedet har erfaring med at optræne og beskæftige personer uden fuld arbejdsevne. Han har en assistent, der fungerer som daglig leder og kontakt for medarbejderne i værkstedet. De to har også den løbende kontakt til kommunen.

5. Social mentor

Mennesker med store personlige eller sociale problemer kan have svært ved at få hverdagen til at hænge sammen og komme i gang med at søge job. De kan ikke overskue at tage kontakt til for eksempel lægen, banken eller sagsbehandleren. De kan ikke overskue at gå til jobsamtale. De har brug for en person – en social mentor – som 24 timer i døgnet kan hjælpe dem med selv den mindste ting.

En social mentor er en professionel person, der kan hjælpe mennesker med personlige eller sociale problemer med at håndtere disse problemer, mens de søger job, og når de kommer i arbejde. Hjælpen fra den sociale mentor kan være afgørende for, om indsatsen for at få den enkelte ind på arbejdsmarkedet, lykkes eller ej.

Fokus på sociale og personlige problemer

Den sociale mentor tager sig ikke af arbejdspladsrelaterede forhold, som de nuværende mentorer, men af de sociale og personlige forhold. En social mentor bistår med en helhedsorienteret tilgang til de udfordringer og krav til hverdagen, der vil være forbundet med den nye situation med arbejde. Det kan for eksempel være problemer med, at den pågældende let lader sig slå ud af den første modgang, har svært ved at få hverdagen til at hænge sammen og måske har problemer med at få styr på økonomien.

Oprettes i første omgang som et forsøg

Den sociale mentor er en forsøgsordning, hvor den sociale mentor først og fremmest skal stå til rådighed uden for arbejdstiden. Den sociale mentor erstatter dermed ikke den eksisterende mentorordning, som er beregnet på at støtte den enkelte på arbejdspladsen.

Kontaktpersoner

Yderligere oplysninger fås hos kontorchef Jens Hørby Jørgensen, Arbejdsmarkedsstyrelsen, på tlf. 35 28 85 45, eller projektleder for ”Projekt jobindslusning” på Danish Crown, Susanne Klausen, tlf. 29 63 84 33.

Eksempel

Der indgår en lignende støttefunktion i "Projekt Jobindslusning", der er tilknyttet Danish Crown i Grindsted.

Målgruppen er kontanthjælpsmodtagere med komplekse problemstillinger i form af både sociale og helbredsmæssige problemer – der kan for eksempel være tale om misbrug, kriminelle eller svage enlige mødre. En social mentor er en stærk støttefunktion, som samarbejder med politi, læger, banker, pantefoged og boligforeninger om at løse kontanthjælpsmodtagernes problemer, så de kan få et "rigtigt" arbejde.

6. Støtte til kolleger

Kolleger til sindslidende kan komme ud for situationer, der kan være vanskelige at håndtere. Det kan skyldes berøringsangst og usikkerhed i forhold til at skulle have en kollega med en sindslidelse. Derfor skal kolleger til sindslidende have støtte i form af undervisning og vejledning, så de er forberedte på at tackle de forskellige situationer, der kan opstå. Målet hermed er også at aflive myter og tabuer om sindslidende.

Støtten skal blandt andet omfatte, hvordan arbejdet kan tilrettelægges, så arbejdssituationen bliver mindre presset for den sindslidende, ligesom der skal skabes forståelse for, at der er plads til perioder med svingende eller svigtende fremmøde.

Oprettes som et forsøg

I første omgang oprettes initiativet som et forsøg. Initiativet skal også ses i lyset af, at der i dag ikke er lovgivningsmæssige krav om, at nogen myndighed er forpligtet til at forberede arbejdspladser på at modtage sindslidende medarbejdere.

Initiativet bygger på gode erfaringer

Der findes flere gode eksempler på, at Revalideringscentre rundt i landet har iværksat undervisnings- og coach-teams, som kan tilkaldes af virksomheder. Et eksempel herpå er Reva-institutionen Nørremark.

Grundfoss har prioriteret at undervise medarbejderne i, hvordan det er at være kollega til sindslidende og har en løbende coachfunktion, som kan sættes ind, hvis der pludselig opstår problemer. Grundfoss følger blandt andet op på sygdomsforløb, så der kan sættes hurtigt ind.

Kontaktpersoner

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til kontorchef Mikael Lynnerup Kristensen, Socialministeriet, på tlf. 33 92 46 10, eller pressesekretær, Søren Gregersen, Socialministeriet, på tlf. 33 92 47 49.

7. Erfaringsudveksling om projekter for sindslidende på arbejde

Rundt i landet er der mange projekter i gang, for eksempel hos kommuner, virksomheder eller i psykiatrien, som handler om beskæftigelses- og aktivitetsfremmende indsatser for sindslidende. Men den viden og erfaring, der bliver skabt i den forbindelse, bliver ikke spredt tilstrækkeligt ud til andre. Derfor skal der afsættes midler til, at de gode erfaringer bliver bredt ud til andre, der også arbejder med sindslidende. Desuden skal der holdes en konference med fokus på de gode projekter, hvor alle aktører deltager.

De bedste projekter i forhold til at få sindslidende i arbejde og øge livskvaliteten hos de sindslidende kan søge om midler til at udbrede kendskabet til deres viden og deres erfaringer – og til i det hele taget at få skabt interesse for deres projekt.

Kontaktpersoner

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til kontorchef Mikael Lynnerup Kristensen, Socialministeriet, på 33 92 46 10 eller pressesekretær Søren Gregeresen, Socialministeriet, på 33 92 47 49.

8. Praktiske guidelines til virksomhederne

Mange virksomheder ved ikke, hvordan de skal gribe det an, når de skal indsluse udsatte grupper på arbejdspladsen. De mangler metoder og værktøjer. Derfor skal der udarbejdes praktiske guidelines til virksomhederne, så de opnår større viden om, hvordan de med succes kan indsluse mennesker med store psykiske, sociale og personlige problemer på arbejdspladsen.

De praktiske guidelines skal indeholde modeller, metoder og værktøjer – især for små og mellemstore virksomheder. De skal være baseret på andre virksomheders erfaringer med at indsluse udsatte grupper på arbejdspladsen.

Initiativet skal ses sammen med det initiativ, der handler om udarbejde guidelines til de kommende jobcentre. Målet med de to initiativer er at opbygge mere virksomhedsrettede tilbud til de udsatte grupper.

Kontaktpersoner

Yderligere oplysninger fås hos kontorchef Jens Hørby Jørgensen, Arbejdsmarkedsstyrelsen, på tlf. 35 28 85 45.

9. Tilskud til revalidenders elevløn

I dag kan det være svært for personer med en begrænset arbejdsevne, som får støtte til revalidering, at få en praktikplads. Det kan skyldes, at arbejdsgiveren skal betale hele elevlønnen, uanset om den person, han eller hun ansætter, har en begrænset arbejdsevne. Derfor skal der etableres en ordning, så arbejdsgiveren kan få tilskud til lønnen i et elevforhold, hvis revalidenden kun kan yde en meget begrænset arbejdsindsats, fordi den pågældende har store psykiske, fysiske eller sociale problemer.

Arbejdsgiveren vil med initiativet kunne få et tilskud til elevlønnen, når der er tvivl om, hvorvidt eleven på grund af store sociale, fysiske eller psykiske problemer er i stand til at yde en fuld arbejdsindsats. Som reglerne er i dag, er det ikke muligt at yde løntilskud til selve elevlønnen til revalidender. Arbejdsgiveren skal dermed selv afholde hele udgiften til lønnen.

Initiativet sigter mod at hjælpe de revalidender, som har helt særlige problemer af psykisk, fysisk eller social karakter, hvilket betyder, at de kun er i stand til at yde en meget begrænset arbejdsindsats på en arbejdsplads.

Initiativet ændrer ikke ved, at der generelt ikke kan ydes tilskud til lønnen i et praktikforhold, der er etableret som led i revalidering. Initiativet sigter alene mod de personer, som har meget svære forudsætninger, og som med muligheden for løntilskud til arbejdsgiveren vil få bedre muligheder for at få en praktikplads.

Kontaktpersoner

Yderligere oplysninger kan fås hos kontorchef Kim Svendsen-Tune, Arbejdsmarkedsstyrelsen, på tlf. 35 28 84 45.

10. Nyt partnerskab for at få sindslidende i arbejde

Som et forsøg skal det afprøves, om et partnerskab mellem lokale interessenter og kommunen kan forbedre indsatsen for at få sindslidende på kontanthjælp i arbejde. Det gælder ikke mindst i forhold til yngre sindslidende, der har svært ved at få fodfæste på arbejdsmarkedet, og hvor det er vigtigt at sende et stærkt signal om, at der også er behov for deres indsats i samfundet.

Partnerskaberne skal inddrage de relevante aktører – for eksempel kommunen, AF, lokale virksomheder og lokale frivillige organisationer – med henblik på at samle og koordinere indsatsen for at få sindslidende i arbejde.

Målet med partnerskabet er, at skabe bedre betingelser for at anvende de redskaber, som allerede eksisterer.

Særlige muligheder for støtte

Når sindslidende ikke kan matche kravene på arbejdsmarkedet, kan kommunen tilbyde dem de særlige støttmuligheder, der findes i partnerskabet. Det kan for eksempel være i form af en mentorordning, vikarordning, særlig personlig støtteordning, iværksætterordning m.v. Det giver de sindslidende bedre muligheder for at komme i arbejde – og dermed også blive selvforsørgende helt eller delvist.

Et eller to forsøgsprojekter

Der etableres et forsøgsprojekt i én eller to kommuner. Forsøgsprojektet vil blive fulgt tæt med henblik på at opsamle erfaringer og se på, i hvilken grad det lykkes, at få de sindslidende på kontanthjælp i arbejde.

Der vil blandt andet blive sat fokus på målgruppens baggrund og behov, deres muligheder på arbejdsmarkedet og selvfølgelig på, hvor effektivt partnerskabet har været til at få sindslidende i arbejde, der er tilpasset den enkeltes behov. Det vil i den forbindelse ikke mindst være interessant at se på, hvordan det har virket at inddrage lokale virksomheder i partnerskabet.

Kontaktpersoner

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til kontorchef Mikael Lynnerup Kristensen, Socialministeriet, på tlf. 33 92 46 10 eller pressesekretær Søren Gregersen, Socialministeriet, på tlf. 33 92 47 49.

11. Bedre vejledning og opkvalificering af sagsbehandlere

Sindslidende er en meget sammensat gruppe. Ofte vil der kun være ganske få personer med de samme behov i den enkelte kommune. Derfor skal der igangsættes et initiativ, som sigter mod at vejlede og opkvalificere sagsbehandlerne i kommunerne og de kommende jobcentre. Sagsbehandleren er ofte den første, den sindslidende kommer i kontakt med. Åbenhed og forståelse for sindslidelse skal derfor starte her. Målet er, at sagsbehandlerne får større indblik i de sindslidendes problemer, og dermed nemmere kan tilbyde dem den helt rigtige hjælp.

Ved at tilbyde sagsbehandlerne uddannelse og mere konkret viden om lovgivningens muligheder kan barrierer nedbrydes, og indsatsen kan koordineres mest hensigtsmæssigt, også selv om der er mange aktører.

Flere får målrettede tilbud

Der er i dag mange muligheder for at hjælpe sindslidende. Men hvis sagsbehandlerne ikke har det nødvendige kendskab til de sindslidendes behov, kan det være svært at tilbyde sindslidende individuelle tilbud. Gennem uddannelse får sagsbehandlerne øget viden om handlemuligheder. En viden, som skal omsættes til konkrete redskaber i forhold til at få flere sindslidende ind på arbejdsmarkedet.

Uddannelsen skal dermed også sikre, at sagsbehandlerne blive bedre til at møde og hjælpe den sindslidende. Det vil i længden give sindslidende bedre og mere målrettede tilbud og dermed sikre, at de kommer et vigtigt skridt nærmere arbejdsmarkedet. Sagerne må ikke havne bagest i sagsbunken.

Kontaktpersoner

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til kontorchef Jens Hørby Jørgensen, Arbejdsmarkedsstyrelsen på tlf. 35 28 85 45, eller kontorchef Mikael Lynnerup Kristensen, Socialministeriet, på tlf. 33 92 46 10

12. Et nyt landsdækkende netværk

Det kan være svært for sagsbehandlerne i de kommende jobcentre at håndtere den meget sammensatte gruppe af sindslidende og personer med et handicap. Ofte vil der kun være ganske få personer inden for de enkelte målgrupper i hver kommune.

Derfor skal der etableres et landsdækkende netværk, som skal bestå af de allerede kendte institutioner og organisationer, der skal hjælpe sagsbehandlerne med at få tilstrækkelig viden om de pågældende mennesker. Netværket skal koordineres af De Samvirkende Invalideorganisationer (DSI), som også skal etablere et sekretariat. Målet er, at samle og gøre al relevant viden i forhold til de forskellige målgrupper let tilgængelige for sagsbehandlerne.

Netværket skal vejlede og rådgive

Netværket skal indsamle og udvikle viden om konkrete redskaber for at hjælpe sindslidende og andre personer med handicap tættere på arbejdsmarkedet. Netværket skal også vejlede og rådgive sagsbehandlerne i de kommende jobcentre og fungere som inspirator og sparringspartner for sindslidende og personer med handicap.

Netværket baseres på følgende elementer:

- Ny hjemmeside med gode råd, gode rådgivere, eksempler og erfaringer. Bygget op på konkrete erfaringer fra arbejdet i kommuner/AF/jobcentre.
- Nyt call-center i forbindelse med sekretariatet. Call-centret skal vejlede og rådgive de kommende jobcentre over telefonen og via e-mail.

DSI skal koordinere netværket

Netværket foreslås forankret hos DSI. DSI opbygger også et sekretariat, der skal etablere, udvikle og understøtte netværket.

Det nye netværk skal opbygges i dialog og samarbejde med DSI og Beskæftigelsesministeriet.

Jobcentrene kan trække på netværket i forhold til at få rådgivning og vejledning, så de mange ekspertiser, der allerede findes i dag, nyttiggøres bedst muligt. På den måde sikres det, at der også for de små målgrupper hele tiden er den nødvendige viden i forhold til, hvordan man bedst muligt får disse mennesker tættere på arbejdsmarkedet.

Kontaktpersoner

Yderligere oplysninger fås hos kontorchef Jens Hørby Jørgensen, Arbejdsmarkedsstyrelsen, på tlf. 35 28 85 45.

Eksempel

En sagsbehandler i det kommunale jobcenter skal have første samtale med en borger. Inden mødet har sagsbehandleren fået oplyst fra de sociale myndigheder, at borgeren har været under og fortsat er i psykiatrisk behandling. Diagnosen er autismspektrumforstyrrelser. Sagsbehandleren kender ikke den konkrete sygdom og ved ikke rigtigt, hvilket reaktionsmønster sygdommen medfører.

Sagsbehandleren går ind på den nyoprettede hjemmeside, som netværket står bag, slår sygdommen op, orienterer sig om reaktionsmønstre og konsekvenser generelt for personer med denne sygdom. Sagsbehandleren er fortsat lidt usikker og beslutter sig for at kontakte sekretariatet for det landsdækkende netværk. Her får sagsbehandleren generel rådgivning og vejledning om, hvordan hun bedst møder borgeren, og hvilke elementer der kan indgå i en jobplan, der tager højde for borgeres sygdom.

Sagsbehandleren er nu bedre rustet til mødet med borgeren, og det giver i sig selv et bedre møde mellem borgeren og "systemet". Misforståelser undgås, og de passende beskæftigelsesrettede tiltag kan nu bedre planlægges.

13. Praktiske guidelines til jobcentre

Sagsbehandlere i de kommende jobcentre skal have et større indblik i, hvordan de udsatte grupper kan indsluses på arbejdspladser, og hvordan de kan gøre det nemmere for virksomhederne at indsluse dem. Derfor skal der udarbejdes praktiske guidelines til de kommende jobcentre, som kan bruges, når udsatte grupper skal indsluses på arbejdsmarkedet.

Ud fra de praktiske guidelines bliver sagsbehandlerne inspireret og informeret om, hvordan de kan tilbyde virksomhederne den bedste service og ikke mindst sørge for, at unødigt administrativt bøvvl mellem jobcentrene og virksomhederne fjernes. Formålet er, at klæde sagsbehandlerne så godt på, at det i sidste ende letter arbejdet for virksomhederne.

Initiativet skal ses sammen med det initiativ, der handler om udarbejde guidelines til virksomhederne. Målet med de to initiativer er at opbygge mere virksomhedsrettede tilbud til udsatte grupper.

Kontaktpersoner

Yderligere oplysninger fås hos kontorchef Jens Hørby Jørgensen, Arbejdsmarkedsstyrelsen, på tlf. 35 28 85 45.

14. Fokus på kommuner med en særlig indsats for udsatte grupper

Der er stor forskel på kommunernes indsats for sindslidende og udsatte grupper. Nogle kommuner gør meget for at hjælpe dem i arbejde. Andre gør kun lidt. Derfor skal der sættes fokus på de kommuner, der gør en særlig indsats. Målet er, at få udbredt de gode eksempler på, hvordan kommuner får de udsatte grupper i arbejde og gør en effektiv indsats over for virksomheder. Det skal i sidste ende sikre, at best practise og de levedygtige ideer opfanges og udbredes til andre kommuner.

Fokus på gode kommuner

Der skal rettes en særlig opmærksomhed på de kommuner, der yder den bedste indsats. Det kan for eksempel være de kommuner, der får mange fra de udsatte grupper i arbejde, eller de kommuner, der har en effektiv virksomhedsrettet indsats, herunder bruger virksomhedsrettet aktivering.

Opmærksomheden skal sikres ved:

- Beskæftigelsesministeren uddeler en særlig pris til de kommuner, der yder den bedste indsats
- Et møde mellem beskæftigelsesministeren og borgmestrene i de gode kommuner
- Konference/seminar for ansatte i de gode kommuner
- Udgivelse af pjece/bog, hvor den gode indsats beskrives.

Forløbet starter i 2007 og gentages med et par års mellemrum.

Lille politisk bevågenhed

Der er stor forskel på kommunernes indsats i forhold til udsatte grupper på arbejdsmarkedet, og kommunerne prioriterer indsatsen meget forskelligt. Derfor kan indsatsen blive bedre, også set i forhold til at det politiske niveau i kommunerne kun i begrænset omfang er involveret i og optaget af indsatsen for de udsatte grupper. For eksempel er det sjældent, at kommunalbestyrelsen fastsætter målbare mål for indsatsen eller følger systematisk op på indsatsen over for de udsatte grupper.

Kontaktpersoner

Yderligere oplysninger fås hos kontorchef Jens Hørby Jørgensen, Arbejdsmarkedsstyrelsen på tlf. 35 28 8545.